

Mòdul 4

Consumir amb responsabilitat: el comerç just

Itinerari educatiu d'Economia Social i Finances Ètiques

Índex

Presentació.....	3
Objectius d'aprenentatge.....	3
Relació curricular.....	4
El consum conscient.....	7
El comerç just.....	14
Activitat: Puc triar? Els criteris de consum.....	16
Annex 1: enllaços de referència.....	23
Annex 2: material de suport per al docent.....	24

Presentació

En aquest mòdul reflexionarem sobre quins són els criteris que tenim alhora de consumir, a qüestionar-nos les necessitats reals alhora de consumir i adonar-nos quines són les implicacions del consum actual. D'altra banda, veurem alternatives responsables relacionades amb el consum de proximitat, saludable, sostenible i de justícia social.

Objectius d'aprenentatge

- ★ Mobilitzar els coneixements previs de l'alumnat sobre el consum responsable i el comerç just.
- ★ Introduir els criteris de sostenibilitat en referència al consum.
- ★ Reflexionar sobre les implicacions que tenen les nostres decisions de consum.

Font: Principis de l'Organització Mundial del Comerç Just.

Relació curricular

Àmbit	Competències	Continguts clau	Criteri d'avaluació
Social	<p>Competència 3. Interpretar que el present és producte del passat, per comprendre que el futur és fruit de les decisions i accions actuals.</p> <p>Competència 5. Explicar les interrelacions entre els elements de l'espai geogràfic, per gestionar les activitats humanes en el territori amb criteris de sostenibilitat.</p> <p>Competència 11. Formar-se un criteri propi sobre problemes socials rellevants per desenvolupar un pensament crític.</p> <p>Competència 12. Participar activament i de manera compromesa en projectes per exercir drets, deures i responsabilitats propis d'una societat democràtica.</p> <p>Competència 13. Pronunciar-se i comprometre's en la defensa de la justícia, la llibertat i la igualtat entre homes i dones.</p>	<p>L'economia i els sistemes econòmics</p> <ul style="list-style-type: none"> • Les necessitats humanes i l'escassetat. <p>L'empresa i la funció de producció</p> <ul style="list-style-type: none"> • El desenvolupament sostenible. <p>Interacció entre els grups humans i el medi. Activitats econòmiques i el seu impacte mediambiental. Matèries primeres i fonts d'energia.</p> <p>Situacions de desigualtat, injustícia i discriminació. Justícia social, solidaritat i equitat. Estereotips i prejudicis.</p> <p>Desenvolupament humà sostenible. Ús responsable, racional, solidari i democràtic dels recursos. Consum responsable.</p> <p>Estratègies comunicatives en situacions d'interacció oral, exposició, comunicació de resultats i debats.</p>	<p>Dimensió geogràfica:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Analitzar, per mitjà dels indicadors socioeconòmics, els desequilibris en la distribució dels recursos, explicant possibles causes i conseqüències i cercant propostes alternatives a la desigualtat i de suport al desenvolupament sostenible. • Analitzar i interpretar la interacció que es produeix entre l'entorn i l'activitat humana, per percebre els canvis socioambientals com a resultat de la utilització del medi i els seus recursos per part de les societats. <p>Dimensió ciutadana:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Participar en debats, exposant opinions raonades sobre canvis i continuïtats que afectin aspectes de l'actualitat, aportant argumentacions basades en les ciències socials, respectant les opinions dels altres i cercant l'obtenció i comunicació de conclusions comunes.

Àmbit	Competències	Continguts clau	Criteri d'avaluació
Cultura i valors	Competència 9. Analitzar críticament l'entorn (natural, científicotecnològic, social, polític, cultural) des de la perspectiva ètica, individualment i de manera col·lectiva.	<p>Els criteris morals i la seva fonamentació: cura, justícia, compassió, reciprocitat, imparcialitat...</p> <p>Les normes i els criteris del treball en grup i en equip.</p> <p>Valors i actituds a partir d'un sistema democràtic: solidaritat, bé comú, compromís, diàleg.</p> <p>Àmbits de cooperació i participació: voluntariat, ONG, centres d'assistència comunitària.</p>	<p>Fer ús de l'argumentació i la reflexió en l'anàlisi de situacions tant reals, quotidianes o llunyanes, com hipotètiques o fictícies.</p> <p>Mostrar la comprensió dels continguts de la matèria tot establint comparacions de posicions contraposades, anàlisis crítiques de les diferents posicions i defensant, si fos diferent, la pròpia posició de manera argumentada.</p>
Matemàtic	Competència 6. Emprar el raonament matemàtic en entorns no matemàtics	<p>Patrons, relacions i funcions</p> <p>Sentit de l'estadística.</p> <p>Sentit i mesura de la probabilitat.</p>	<p>Dimensió raonament i prova.</p> <p>Emprar el raonament matemàtic en altres disciplines i en la vida quotidiana de manera autònoma, reflexiva i crítica.</p>

Àmbit	Competències	Continguts clau	Criteri d'avaluació
Competències transversals Personal i social	Competència 4. Participar a l'aula, al centre i a l'entorn de manera reflexiva i responsable.	Habilitats i actituds per a la participació: comunicació, empatia, assertivitat, respecte... Espais de participació: Entorn: aprenentatge-servei, servei comunitari, plans educatius d'entorn, pla educatiu de ciutat, consell escolar (de districte, de ciutat, de Catalunya), consell de joves i adolescents (de barri, de ciutat, de Catalunya), projectes comunitaris (al barri, a la ciutat, etc.), Pla català d'esport a l'escola, entitats de lleure educatiu, xarxes d'escoles, voluntariat, etc.	Participar de forma positiva Aportar idees en benefici de la convivència Defensar el propi posicionament respectant el dels altres

El consum conscient

El **consum conscient** és una proposta que ens apel·la —com a persones, com a col·lectius i com a societat— a adoptar hàbits de consum i estils de vida que ens ajudin a millorar, aquí i ara, tant la nostra salut i qualitat de vida com la del nostre entorn (socioeconòmic, ambiental, cultural). Un objectiu paral·lel és contribuir, socialitzant i assajant nous valors i pràctiques, al procés de fons de repensar i transformar l'economia i la societat cap a formes de vida més satisfactòries, justes i sostenibles.

A vegades, podem sentir altres termes: consum responsable, sostenible, ètic, ecològic, crític, transformador... Els diferents cognoms amb els quals es pot anomenar aquesta “nova cultura del consum” simplement posen èmfasi en algun dels diferents “ingredients del pastís”.

Com que parlem de consum, val la pena recordar el concepte de “**bon viure**”, que està reconegut internacionalment i incorporat en constitucions com les de Bolívia o l'Equador, i defensa un model d'èxit compatible amb la resta d'habitants i cultures del planeta com a alternativa al consumisme, que qüestiona com la millor porta d'entrada a la felicitat. En la mateixa línia, propostes com la “simplicitat voluntària” i el “moviment slow” (Slow Food, Slow Fashion), i lemes com “consumir menys, viure millor”, ens criden a viure els nostres canvis d'hàbits no com una renúncia, sinó com un alliberament.

Consumir menys, consumir sense comprar, comprar amb criteri.

La importància de prendre decisions

"Cada acte de consum és un gest de dimensió planetària, que pot transformar el consumidor en un còmplice d'accions inhumanes i ecològiques perjudicials", escriu el filòsof brasiler Euclides André Mance. No és cap novetat que la publicitat ens bombardeja constantment. A les pantalles, als carrers, en qualsevol espai públic o privat, arriba invasiva a prometre'ns que si comprem això o allò serem més guapos, més reeixits, més elegants. De la mateixa manera, cada acte de consum pot ser una forma d'activisme que ens porti cap a un món més just, més humà, i també que, en lloc de alienar, ens ajudi a desenvolupar les nostres capacitats. Es tracta, doncs, de consumir críticament, i també de consumir amb criteri; és a dir, comprar el que necessitem i no el que la publicitat ens diu que desitgem.

Necessitem consumir, però no estem obligats a fer-ho de la manera que la televisió i les empreses transnacionals ens diuen que fem. Entendre'ns com a subjectes lliures, i entendre el món en què vivim com una realitat històrica i per tant modificable, és el primer pas per canviar el món. Si un altre consum és possible, una altra economia és possible, i un altre món és possible.

 Carro de combate, [«El consumo crítico como acción política»](#).

Com prenem decisions

La majoria de les nostres decisions són ràpides. De fet, segons la Universitat de Harvard, ni més ni menys que el 95% de les nostres decisions es prenen de manera inconscient. Moltes vegades passa que creiem estar donant-li voltes i voltes al que volem fer quan en el fons ja ho tenim clar ... Les decisions són una barreja d'emoció i raó. La majoria de les nostres decisions són irracionals i impulsives. Entre d'altres motius, processar els pros i contres de cada acció de manera racional ens suposaria un gran despesa de temps i energia. Però això no vol dir que la raó no tingui un paper essencial. I és que després de prendre la nostra decisió emocional, la racionalitzem per convèncer-nos a nosaltres mateixos que és la millor opció.

A l'hora de prendre una decisió de compra, els consumidors no són perfectament equànimes. Al contrari, en la programació dels nostres cervells hi ha una sèrie de biaixos o condicions prèvies que afecten la manera en què prenem decisions. Per exemple, la preferència per la immediatesa i la por a la pèrdua. La primera ens porta a escollir l'opció amb resultats més ràpids, encara que no sigui l'òptima, només per "treure'ns el problema de sobre". La segona fa que les pèrdues, possibles o reals, ens afecten més que els guanys. Per exemple, si perdem deu euros un dia i ens vam trobar vint al següent, l'impacte del primer succés serà superior.

 Laia Cardona, [«Cómo toman la decisión de compra los consumidores»](#)

*Es tracta, doncs, de consumir críticament, i també de consumir amb criteri;
és a dir, comprar el que necessitem .*

criteris a l'hora de comprar

La Organización de Consumidores y Usuarios (OCU) i el Foro NESI de Nova Economia i Innovació Social va publicar el febrer de 2019 l'informe «Un altre consum per un futur millor» que revisa els hàbits de consum sostenible a territori de l'estat espanyol.

L'estudi es va fer a partir d'una enquesta a vora 1.300 persones consumidores i usuàries de serveis. Segons els resultats, el 73% ja pren decisions de consum motivades per qüestions ètiques i ecològiques. El 62% considera que el seu consum és una eina de transformació a escala global i local. El 57% se senten identificades amb els missatges de les alternatives econòmiques, fins i tot quan no coneixen ben bé aquests sectors en creixement.

Alhora, s'estan recuperant o posant en marxa pràctiques de consum sostenible. Per exemple, reparar abans de llençar i/o comprar un producte nou; comprar o consumir a establiments de proximitat; mirar on ha estat produïda la roba que s'utilitza; optar per finances ètiques i banca responsable, incloent les assegurances sostenibles; practicar el reciclatge; estalviar el consum d'aigua; preocupar-se pel benestar animal; escollir productes menys processats; plantejar-se alternatives de transport menys privatives, etc.

Però malgrat que de l'informe es pot desprendre que el consum responsable ja no té marxa enrere, el camí per fer-lo universal és llarg i costerut. Hi ha diverses barreres detectades que compliquen el consum conscient en el dia a dia. En especial, l'informe en destaca aquestes:

- la manca d'informació
- el preu dels productes o serveis
- l'accessibilitat
- la dificultat per trobar empreses responsables

Però què comprem, quins productes adquirim, és només un fragment del mapa complet. Posar el focus en els estils de vida i els hàbits de consum són més rellevants que les decisions de compra. Per exemple, interioritzar i promoure la reducció del malbaratament alimentari o evitar productes envasats amb plàstics excessius són hàbits que es poden aplicar en la quotidianitat i que generen canvis a llarg termini. Quelcom que està prenent més volada són temes com el benestar i el dret animal; el repartiment equitatiu de les tasques domèstiques i reproductives entre totes les persones que conviuen a les llars; la protecció de la natura; i l'abandonament de consum cultural que trenqui amb valors ètics.

En resum, les persones consumidores que aposten per la sostenibilitat acostumen a ser cíviques, curioses, que donen molta importància al fet col·lectiu per davant del fet individual, que tendeixen a buscar la col·laboració amb les altres persones i se senten corresponsables de les seves accions.

[«Un altre consum per un futur millor»](#), Arç cooperativa (febrer 2019).

font: www.images.unsplash.com.

Idees pràctiques

✈ Ser conscients de l'impacte de les decisions de consum.

Fer-ho ens permet prendre decisions en coherència amb la nostra manera de pensar.

✈ Consumir menys per viure millor.

Una vida plena i saludable, amb espai per cuidar i cuidar-nos i per compartir temps amb qui estimem és un estil de vida senzill que no requereix massa recursos materials.

- **Qüestionar-nos necessitats:** el millor consum no sol passar per l'última tecnologia, sinó per idees senzilles com ara demanar-nos si necessitem tanta roba, gaudir de les vacances viatjant més a prop, tancar l'ordinador quan no el fem servir...
- **Reutilitzar, compartir, llogar...** Biblioteques, transport públic, roba de segona mà, draps i mocadors de roba, comprar portant les nostres bosses i carmanyoles...
- **Cuidar i reparar els objectes:** tractar bé els mobles perquè durin, arreglar un descosit...
- **Millor qualitat que quantitat:** els productes barats poden sortir cars si són menys duradors, no són reparables o no hi ha recanvis. I els aparells o les cases més eficients costen més, però a la llarga estalviem i guanyem confort.

Consumir millor.

Optar pels productes i serveis de les empreses més compromeses amb l'ocupació de qualitat i la integració social, el territori, la salut, i la sostenibilitat ambiental.

- **Economia solidària i resta d'“economies transformadores”:** cooperatives, banca ètica, projectes d'inserció sociolaboral, comerç just...
- **Petites i mitjanes empreses:** afavoreixen una millor distribució de la renda i una economia més arrelada al territori, al contrari que les multinacionals, que acumulen poder i riquesa i influeixen perquè les regles del joc beneficiïn el peix gran.
- **Compromís amb la cultura local i/o cooperativa:** ús de les llengües locals, foment de les tradicions, valors cooperatius (el cas negatiu més paradigmàtic són les joguines bèl·liques i/o sexistes).
- **Productes i matèries primeres d'origen proper:** estalviem despeses innecessàries en transport i conservació i, a més, la nostra capacitat d'influència sobre les empreses locals és més gran.
- **Productes i matèries primeres saludables i sostenibles:** de producció ecològica, origen renovable o reciclat, biodegradables o fàcilment reciclables...
- **Productes a granel o menys envasats.**

Extret de: “Les FAQ del consum conscient i transformador”, núm. 48 de la revista Opcions (tardor de 2014).

Consumir amb criteri

La Xarxa d'Economia Solidària (XES) considera que parlem de consum responsable quan es compleixen almenys vuit de les condicions:

- 1. Proximitat:** recórrer a l'entorn pròxim per potenciar la sostenibilitat i el teixit econòmic local.
- 2. Comerç just:** garantir l'equitat entre els agents evitant els abusos de monopolistes o intermediaris.
- 3. Transparència:** tota la informació a l'abast del consumidor perquè pugui valorar la dimensió ètica.
- 4. Integració social:** limitar la competitivitat del mercat laboral per fer lloc a persones amb discapacitat.
- 5. Intercooperació:** més relació amb la producció cooperativa i l'estalvi ètic en el marc del mercat social.
- 6. Participació en xarxes:** presència en xarxes locals, nacionals o internacionals per incidir més en la societat.

7. **Finances ètiques:** banca ètica, cooperatives de crèdit, intercanvi o moneda social, algunes de les opcions.
8. **Ecologia i sostenibilitat:** reduir l'impacte ambiental de l'activitat econòmica en un món que no és infinit.
9. **Gestió de residus:** reduir, reciclar i reutilitzar per minimitzar els residus que s'aboquen al planeta.
10. **Eficiència energètica:** de petites mesures d'estalvi a l'autoproducció o la participació en cooperatives d'energia.
11. **Forquilla salarial:** evitar els grans desequilibris de sou i repartir tasques als voluntaris amb igualtat.
12. **Carrera professional:** posar les persones al centre i afavorir així la millora social, la formació o la conciliació.
13. **Equitat de gènere:** evitar que les jerarquies de gènere es naturalitzin en l'àmbit econòmic.
14. **Democràcia interna:** facilitar la presa de decisions com més horitzontal millor i la participació en la propietat.
15. **Programari lliure:** afavorir l'ús d'alternatives en l'aplicació d'eines tecnològiques i de comunicació.

Una vida plena i saludable, amb espai per cuidar i cuidar-nos i per compartir temps amb qui estimem és un estil de vida senzill que no requereix massa recursos materials.

On trobar alternatives?

Pam a Pam. Mapa de punts de consum responsable i economia solidària de Catalunya.

Directori del Mercat Social de la Xarxa d'Economia Solidària (XES). Els mercats socials són xarxes de producció, distribució, consum i finançament vinculades a territoris concrets. L'objectiu és que les consumidores, empreses i entitats com la nostra cobreixin cada vegada una major part de les seves necessitats a dins de la xarxa, i depenguin cada vegada menys del mercat capitalista.

Mapa Barcelona + Sostenible. Mapa col·laboratiu impulsat per entitats ambientals i que compta amb el suport de l'Ajuntament de Barcelona. És una iniciativa oberta a la participació.

Millor Que Nou. Directori de tallers de reparació i botigues i mercats de segona mà i intercanvi, a més del foment de l'autoreparació mitjançant cursos i espais oberts de treball amb suport professional.

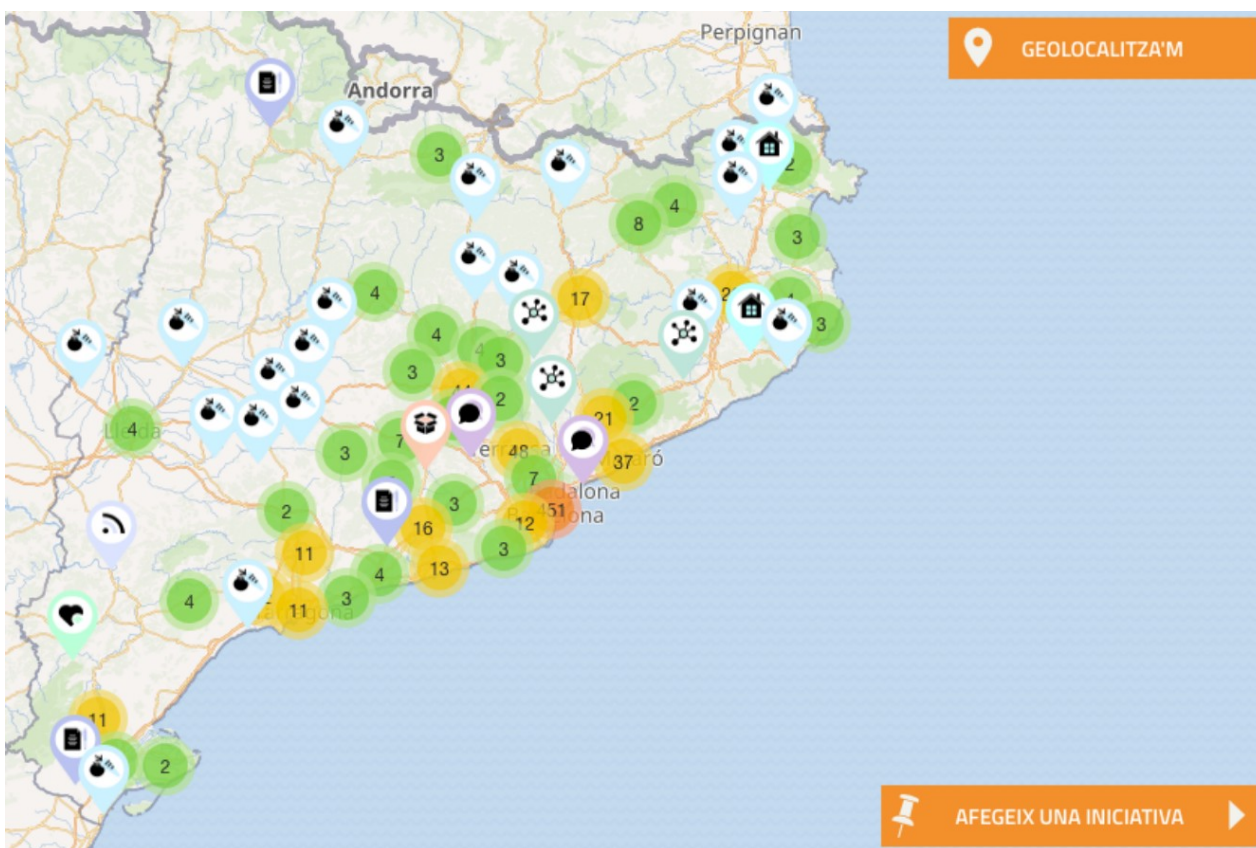

Altres directoris de recursos: **Xarxa Comerç Verd** (Xarxa Catalana de Comerços

Respectuosos amb el Medi Ambient); **llista de cooperatives** de la Federació de Cooperatives de Treball de Catalunya; guies locals com **slowBCN**, i diversos reculls d'organitzacions que fan inserció sociolaboral de col·lectius vulnerables com els de **CompraSocial**, **Dincat** o la **Xarxa d'Economia Social de Barcelona**.

MésOpcions. Cooperativa que facilita l'accés a les seves sòcies de productes i serveis de les principals cooperatives d'economia solidària del país.

Revista 'Opcions' (núm. 44, tardor de 2013), podem trobar un recull d'iniciatives comunitàries com horts, xarxes d'intercanvi i bancs del temps, eines digitals per a l'intercanvi, intercanvi d'habitatges per a vacances, grups de criança i escoles autogestionades.

Mapa Pam a pam (font: www.pamapam.org)

El comerç just

A molts dels països del Sud els ingressos de milions de famílies depenen de l'exportació de matèries primeres (cotó, cafè, cacau, te...). Els salaris d'aquestes famílies depenen d'empreses transnacionals que controlen el comerç mundial i en marquen els preus -basant-se amb criteris econòmics i no socials-. Per a minimitzar els costos de producció i facilitar l'exportació de matèries primeres es duen a terme pràctiques que marginen famílies camperoles i petits productors/es, exploten laboralment la població, tenen un impacte ambiental negatiu (esgotament de recursos, contaminació i pèrdua de la diversitat biològica).

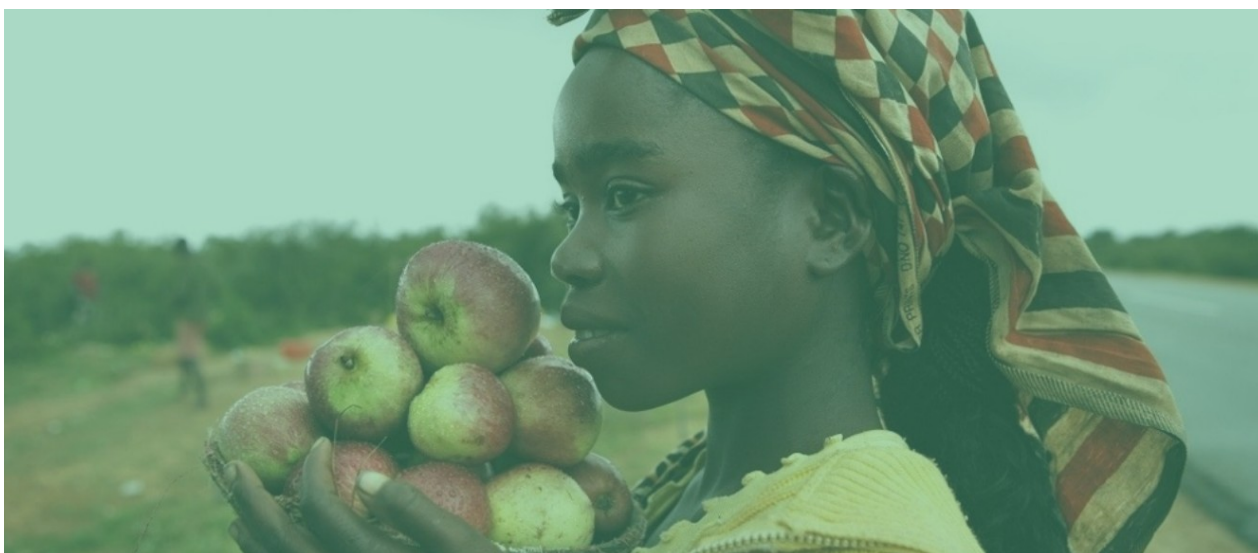
*Per denunciar i posar fre a aquest tipus de pràctiques, el **comerç just** proposa una relació comercial diferent, justa per a totes les parts que entren en joc quan es produeix un intercanvi. Té en compte valors ètics i ambientals, enfront dels criteris exclusivament econòmics i permet assolir als països del Sud el seu desenvolupament social i econòmic.*

Principis del comerç just

1. **Creació d'oportunitats per a productores en desavantatge econòmica.**
2. **Retribució digna** pel treball.
3. **Transparència** en les relacions comercials i **rendició de comptes.**
4. Desenvolupament de capacitats per a una **independència del productor/a.**
5. **Eradicació de l'explotació** infantil.
6. **Beneficis socials** per a les **comunitats** productores.
7. Respecte del **medi ambient.**
8. **Equitat de gènere:** es dóna valor i es recompensa el treball de la dona.

El moviment de Comerç Just pretén corregir les desigualtats existents en les relacions comercials internacionals i promoure alternatives de consum més respectuoses, basades en la participació de persones i comunitats, en l'empoderament, la transparència, les qüestions de gènere i la sostenibilitat ecològica.

El Comerç Just proposa una relació comercial diferent, justa per a totes les parts que entren en joc quan es produeix un intercanvi.

Jove venedora de pomes a Lubango, Angola (font: Reuters/Finbarr O'Reilly).

Les dones i el comerç just

Tot i els progressos en la lluita vers la igualtat de gènere, les dones són les principals responsables de les feines reproductives no remunerades (treball domèstic, de cures, etc.), i segueixen tenint menys representació en el mercat laboral. Treballen en sectors i ocupacions precaritzats amb salaris més baixos i condicions laborals menys estables. A Catalunya la bretxa salarial suposa una mitjana d'ingressos de 5.500€ menys a l'any.

La bretxa salarial de gènere a nivell mundial és del 23% i 330 milions de dones i nenes viuen en condicions d'extrema pobresa.

El comerç internacional no està exempt de les desigualtats i les injustícies vers les dones sinó que les fomenta i les consolida. Les dones tenen una presència important en les baules més baixes de les cadenes de subministrament global, des del tèxtil fins a l'electrònica i, per tant, pateixen directament les vulneracions sistemàtiques dels drets de les persones treballadores que s'hi produeixen: salaris que no permeten una vida digna, jornades laborals excessives i en moltes ocasions hores extres obligatòries, entorns de treball perillosos amb exposició a productes tòxics, assetjament o violència.

Activitat: Puc triar? Els criteris de consum

 Temporalització orientativa: 1 hora

Desenvolupament de la dinàmica

1. Inici: la persona docent proposa un llistat de productes i serveis d'ús quotidià.

Es fan grups de tres persones. Cada grup tria un producte o un servei de la llista que es troba a l'annex. Allà s'adjunten certs enllaços on es troba informació rellevant per a l'activitat. És important procurar que no es repeteixin els productes o serveis triats entre els diferents grups.

2. Cerca d'informació sobre productes/serveis i emplenament del full de preguntes.

Un cop cada grup ha triat producte o servei, es reparteixen els fulls de preguntes i se'ls facilita l'enllaç o l'article que en parli. En el full hi ha preguntes referents a productes convencionals en la cara A, i als productes alternatius en la cara B. Han d'intentar anar responent ambdues cares a mida que avancen en la recerca d'informació, ja que sovint aquesta es troba contraposada en un mateix paràgraf. És possible que en els articles facilitats no aparegui tota la informació que es demana. En aquest cas poden recórrer a Internet o, en cas de no trobar la informació demanada, anotar el que creguin. L'última pregunta de la cara B, es respon en la secció 2.

3. Posada en comú.

Feta la recerca per grups sobre els diferents productes i serveis han de compartir amb la resta de companyes aquelles dades que els semblin rellevants o els hagi sorprès.

4. Recerca d'alternatives de consum.

Ara, amb l'ajut del mapa de Pam a Pam (i del [Mapa Barcelona+Sostenible](#) si el centre educatiu és de Barcelona) han de descobrir quines alternatives de consum ofereix l'ESS en el seu municipi o comarca als productes o serveis que han treballat, i que per tant els permet cobrir aquelles accions quotidianes minimitzant l'impacte ambiental i prioritzant un impacte social positiu. L'última pregunta de la Cara B fa referència a aquest apartat.

Materials i recursos necessaris

Document d'anàlisi de productes i serveis

Annex articles (informació per a l'anàlisi de productes i serveis)

A continuació trobareu audiovisuals relacionats amb la temàtica:

Aspectes generals

Roba

'El ultimátum evolutivo' (2009, Espanya)

Durada: 10:23 minuts

Guió i realització: Setem Comunitat Valenciana i Pablo Llorens.

Animació divertida que narra la història de dos personatges i es desenvolupa durant un dia a la vida de cadascú: l'Homo consumus i l'Homo responsabilus. El primer, té una actitud totalment irresponsable en la seva forma de consumir i amb el medi ambient, mentre que el segon representa l'exemple d'una persona que consumeix de manera responsable i respectuosa amb el planeta.

<https://www.youtube.com/watch?v=o-ttoYYQZZs>

Curtmetratge '38' (2011, Setem – EdPAC)

Durada: 3:49 minuts

El curt denuncia les conseqüències sobre la salut física i mental de les dones, tant dels països en vies de desenvolupament com de les societats desenvolupades, de la manera de treballar de bona part del sector textil.

Campanya Roba Neta.

<https://www.youtube.com/watch?v=d7aQInSH6cc>

'Perdre el fil' (2012, Marroc, Espanya)

Durada: 27 minuts

Guió i direcció: SETEM Catalunya – NetWorkWear.

Documental sobre la producció de roba de treball al Marroc. El reportatge explica les dificultats de traçar l'origen de la roba dels policies, bombers, jardiniers, etc. De les administracions públiques europees i les condicions laborals de les persones que la confeccionen.

<https://www.youtube.com/watch?v=tpRmZVbEs3w>

Cafè

'Oro Negro' (2007, Regne Unit, EUA)

Durada: 78 minuts

Guió i direcció: Nick i Marc Francis

Documental sobre el cafè de Comerç Just rodat a Etiòpia que ens mostra les condicions de vida dels caficultors etiòps per una banda i l'especulació del cafè per una altra.

<https://www.youtube.com/watch?v=icuf04O3E7k&t=1020s>

Productes electrònics

'Minas de Coltan' (2016, Atresmedia
Televisión)

Durada: 16:11 minuts

https://www.youtube.com/watch?v=f2yHjO_2ivo

Cara A - Full de preguntes sobre productes convencionals

Per respondre aquestes preguntes s'han de consultar els enllaços facilitats en l'annex. En cas de no trobar alguna resposta, han de fer recerca a Internet o, en última instància, anotar el que creguin.

Preguntes	Respostes	Preguntes	Respostes
A. Quin producte has triat?		E. Quins impactes ambientals té la fabricació d'aquest producte o l'obtenció de les seves matèries primeres?	
B. Quina marca fas servir habitualment?		F. Existeix alguna legislació que reguli l'ús d'aquests ingredients? Creus que és suficient?	
C. On es fabrica majoritàriament?		G. Tens coneixement de les circumstàncies (sou, jornada, seguretat social, edat) de treball dels fabricants d'aquest producte?	
D. El producte que has triat té ingredients perjudicials per a l'entorn o per a la salut? Quins?			

Cara B - Full de preguntes sobre productes de l'ESS

Per respondre aquestes preguntes s'han de consultar els enllaços facilitats en l'annex. En cas de no trobar alguna resposta, han de fer recerca a Internet o, en última instància, anotar el que creguin.

Preguntes	Respostes	Preguntes	Respostes
A. Quin producte de l'ESS has triat?		E. Té els mateixos impactes ambientals la fabricació d'aquest producte o l'obtenció de les seves matèries primeres que en el cas dels productes convencionals? en cas que no, en què canvia?	
B. Quines marques existeixen?		F. Existeix alguna legislació que reguli l'ús d'aquests ingredients? Creus que és suficient?	
C. On es fabrica majoritàriament?		G. Tens coneixement de les circumstàncies (sou, jornada, seguretat social, edat) de treball de les persones que han fabricat aquest producte?	
D. Quins components alternatius als perjudicials per a l'entorn/salut presenta el producte que has triat?		H. On pots trobar aquests productes en el teu districte? (ajuda't amb el mapa <i>Pam a Pam</i> i <i>Mapa Barcelona + Sostenible</i>).	

Cara A - Full de preguntes sobre serveis convencionals

Per respondre aquestes preguntes s'han de consultar els enllaços facilitats en l'annex. En cas de no trobar alguna resposta, han de fer recerca a Internet o, en última instància, anotar el que creguin.

Preguntes	Respostes	Preguntes	Respostes
A. Quin servei has triat?		E. Quin impacte social té el servei?(desigualtats socials, accessibilitat...)	
B. Quina marques/empres coneixes que ofereixin aquest servei?		F. Existeix alguna legislació que reguli l'ús d'aquestes pràctiques? Creus que és suficient?	
C. On pots trobar qui t'ofereixi aquest servei?		G. Tens coneixement de les circumstàncies (sou, jornada, seguretat social, edat) de treball dels qui t'ofereixen aquest servei?	
D. En el servei que has triat, s'hi duen a terme accions que perjudiquin a l'entorn o a la salut? Quins?			

Cara B - Full de preguntes sobre serveis de l'ESS

Per respondre aquestes preguntes s'han de consultar els enllaços facilitats en l'annex. En cas de no trobar alguna resposta, han de fer recerca a Internet o, en última instància, anotar el que creguin.

Preguntes	Respostes	Preguntes	Respostes
A. Quin servei de l'ESS has triat?		E. Quin impacte social té el servei?(desigualtats socials, accessibilitat...)	
B. Quines marques/empreses coneixes que ofereixin aquest servei?		F. Existeix alguna legislació que reguli l'ús d'aquestes pràctiques? Creus que és suficient?	
C. On pots trobar qui t'ofereixi aquest servei?		G. Tens coneixement de les circumstàncies (sou, jornada, seguretat social, edat) de treball dels qui t'ofereixen aquest servei?	
D. En el servei que has triat, s'hi duen a terme accions que perjudiquin a l'entorn o a la salut? Quins?		H. On pots anar per a recórrer a aquest servei des de l'alternativa que ofereix l'ESS?	

Annex 1: enllaços de referència

Productes i serveis

A continuació s'adjunta un seguit de enllaços on es poden trobar informació rellevant per a respondre el full de preguntes:

Productes	Enllaços
Pasta de dents	http://opcions.org/wp-content/uploads/2017/06/47-1.pdf (Pàg. 22+) http://opcions.org/wp-content/uploads/2017/06/9.pdf (Pàg. 10+)
Roba	http://opcions.org/wp-content/uploads/2017/06/39.pdf (Pàg. 11+)
Detergents	http://opcions.org/wp-content/uploads/2017/06/43.pdf (Pàg.s 13+) http://opcions.org/wp-content/uploads/2017/06/2.pdf (Pàg. 5 +)
Telefonia	http://opcions.org/wp-content/uploads/2017/06/32.pdf (Pàg. 8 +) http://opcions.org/wp-content/uploads/2017/06/33.pdf (Pàg. 13 +)
Menjar	Sobre la carn: http://opcions.org/wp-content/uploads/2017/06/19.pdf (Pàg. 4 +) Sobre el negoci del menjar: http://opcions.org/agrada/el-negocio-de-la-comida/
Cosmètics	http://opcions.org/articulo/cremes-proteccio-solar/ http://opcions.org/articulo/qui-filtra-els-filtres/
Serveis	Enllaços
Mobilitat	http://opcions.org/consum/canviar-de-cotxe-per-criteris-ecologics/ http://opcions.org/agrada/vaig-en-bici/
Financer	http://opcions.org/agrada/vaig-en-bici/
Habitatge	http://opcions.org/consum/la-casa-com-projecte-collectiu/ http://opcions.org/agrada/crea-sindicat-llogaters/

Annex 2: material de suport per al docent

 Webs de les entitats amb les qui treballarem

Pam a pam

<https://pamapam.org/ca/>

Mapa Barcelona + Sostenible

<http://www.bcnsostenible.cat/ca/web>

Itinerari educatiu d'Economia Social i Finances Ètiques

Mòdul 1. Obrir la mirada: l'economia més enllà dels diners

Mòdul 2. Afrontar la vida conjuntament: cooperatives i mutualitats

Mòdul 3. Emprendre de forma col·lectiva: les cooperatives de treball

Mòdul 4. Consumir amb responsabilitat: el comerç just

Mòdul 5. Gestionar els nostres diners: les finances ètiques

Aquest document està publicat amb una llicència Creative Commons Reconeixement-No comercial. Compartir igual 3.0 Espanya.

Per veure'n una còpia, visiteu: <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/es/legalcode.ca>

Els termes de la llicència impliquen que aquest material pot ser:

reproduït, distribuït i comunicat públicament sempre que se'n reconegui l'autoria; reproduït, distribuït i comunicat públicament sempre que l'ús no sigui comercial, i utilitzat per generar una obra derivada sempre que aquesta quedi subjecta a una llicència idèntica a aquesta.

<https://economiasocialcatalunya.cat/aulacoop>

Impulsat per:

Economia Social
Catalunya

Promou:

Aquest document est
Compartir igual 3.0 I

Per veure'n una còpia
Els termes de la llicèr

cia (
reproduït, distribuït i comunicat públicament sem
comunicat públicament sempre que l'ús no sigui cc
sempre que aquesta quedi subjecta a una llicència i

Amb el finançament de:

GOBIERNO
DE ESPAÑA

MINISTERIO
DE TRABAJO, MIGRACIONES
Y SEGURIDAD SOCIAL

cial.

tribuït i
ada